
APORTACIÓ CASTELLARENCA A L'ARQUEOLOGIA DEL VALLÈS: LES DESTRALS POLIDES

MAGDA FERNÀNDEZ

INTRODUCCIÓ

LA tradició arqueològica associa les destrals polides amb el neolític. A Castellar del Vallès s'han trobat pedres polides (Coll/Roig, 1987: 9-10). La primera, una meitat superior, es localitzà prop de Can Santpere, la segona, una meitat inferior dreta, al final del carrer de Caldes i començament del carrer Bonavista, i el tercer fragment, una meitat esquerra, a un hort prop de la deu d'aigua del carrer de la Mina. També mencionem dues pedres trobades una a can Juliana i l'altra al Sot de la Carda.

DESTRALS, NEOLÍTIC I PREHISTÒRIA

Ara bé, ¿què és el Neolític i quina relació tenen les destrals polides i l'origen de la ramaderia i l'agricultura? El neolític és la fase de la prehistòria que segueix al Mesolític i com el seu nom indica prové dels termes grecs *Neo* i *Litos*, i això significa que es tracta d'un nou període en l'edat de la pedra.

Les primeres classificacions en arqueologia mostraren la importància de l'aparició d'una nova tècnica, ús del poliment de la pedra per fer destrals i els altres estris de sílex i pedra.

El neolític s'associa a l'aparició d'una nova tècnica per polir la pedra, també cal relacionar-lo amb l'aparició de la ceràmica i d'una nova economia, el sistema econòmic de producció, no de depredació. Segons V. Gordon Childe: «El neolític és la primera revolució que va transformar l'economia humana, ja que va donar a l'home el control sobre el seu propi abastament d'aliments».

ARQUEOLOGIA

El mateix arqueòleg va donar als objectes (destrals, ganivets, ceràmica...) un valor econòmic, i la nova tècnica s'hauria d'acompanyar d'un nou sistema econòmic: la ramaderia i el cultiu de llavors d'una manera sistemàtica, més avançada, i així s'introdueix el concepte de progrés en arqueologia.

«La revolució neolítica» s'ha emprat durant molt de temps per classificar el canvi «sòcio-econòmic»; les conseqüències van estar les següents: augment demogràfic, sedentarisme, creació d'excedents que augmentaren els intercanvis entre comunitats, i el comerç permet que es relacionin, aparició de la riquesa, i això provocarà una nova estructura social. Totes les condicions han induït a classificar el període com a revolucionari, la primera revolució econòmica.

El difusionisme considera als primers ramaders i llauradors com a emigrants procedents de Proper Orient, que arribaren a través d'un llarg viatge de segles per la Mediterrània.

Una interpretació moderada de la corrent ideològica difusionista, l'aculturació considerarà la neolització «com a un procés gradual en el qual les noves tendències sobre agricultura i ramaderia, vingudes de Pròxim Orient, aniran penetrant en el substrat indígena neolític fins a crear la nova societat neolítica».

També s'ha plantejat la qüestió de la poligènia, l'aparició de diversos focus d'origen a Europa, sense tenir cap relació amb el Proper Orient. En la dècada dels anys setanta es va produir una revolució en el context ideològic en arqueologia, la tesis difusionista va estar rebutjada en l'explicació dels períodes, i la concepció poligenista també s'aplica al neolític.

Observem que en totes les concepcions citades s'accepta l'avanç econòmic i social del període, i va estar definitiu pel progrés de la humanitat.

EL NEOLÍTIC EN LA PREHISTÒRIA CATALANA

Segons Bosch-Gimpera, a Catalunya durant el neolític podem diferenciar tres cultures, la civilització de les coves, la dels megalits i la dels sepulcres no megalits. Totes les restes les dataria en un període anomenat neolític final, del neolític inicial gairebé no hi ha troballes, igual succeïa a la resta d'Espanya (Bosch-Gimpera, 1919). Les restes associades al període serien material de sílex i ceràmica tosca decorada.

M. Tarradell va matitzar la cronologia i proposà l'existència de dues etapes: una antiga, marcada per la presència de pastors, que vivien en coves i decoraven la ceràmica; i una segona on trobem els pagesos del pla, o *la cultura dels sepulcres de fosa*, que vivien en poblats a l'aire lliure i ocuparen les comarques del Litoral i Prelitoral, entre les que inclouen el Vallès.

Recentment s'ha elaborat un inventari sobre els assentaments d'habitació a l'aire lliure de la comarca del Vallès (Marcet/Petit, 1985: 93-133). Els arqueòlegs mencionen troballes a l'aire lliure a Caldes de Montbui, Sabadell, Santa

---

ARQUEOLOGIA

Perpètua de Mogoda, llocs molt propers al nostre poble; del Neolític Mig a Bigues, Ripollet, Santa Perpètua de Mogoda i Sant Quirze del Vallès.

CONSIDERACIONS

El Neolític resulta de l'associació entre poliment de pedres, ceràmica i una nova economia. L'aportació castellarenca es limita a una sèrie de pedres polides.

L'ús del poliment de la pedra no s'abandona després del Neolític, es perllonga fins el Bronze final; per això les troballes del nostre terme municipal poden tenir una cronologia d'utilitat molt llarga.

Per classificar-les de neolítiques caldra l'aparició de ceràmica i restes de ramaderia (óssos) i llavors o molins de mà que indiquin agricultura, és a dir, una ampliació d'estudis espaials (localització, paisatge...), i noves troballes associades (ceràmica i estris agraris).

BIBLIOGRAFIA

- BOSCH-GIMPERA, Pere: *Prehistòria catalana*, Barcelona, E.C., vol. XVI, 1919.
— *L'Edat de la Pedra*, Barcelona, Col. Minerva, vol. 12, 1919.
- CASTELLS MANENT, T. i GARCIA CARRERA, R.: «Els primers agricultors del Neolític a Caldes de Montbui, Palau de Plegamans i Santa Perpètua de Mogoda», Terrassa, Ed. Égara, *Monografies vallesanes*, 10, 1989.
- COLL, Joan Manel, i ROIG, Jordi: «Inventari arqueològic del terme de Castellar del Vallès», en *Plaça Vella*, núm. 20, Castellar del Vallès, abril 1987.
- L'Arqueologia a Catalunya, avui*, Barcelona, 1982.
- MARCET I BARBÉ, Roger i PETIT I MENDIZÁBAL, M.ª Àngels: «Assentaments d'habitatció a l'aire lliure de la comarca del Vallès. Del Neolític al Bronze Final», *Estudios de la Antigüedad*, núm. 2, Bellaterra, 1985.
- El Neolític a Catalunya*, Montserrat, 1981.
- TARRADELL, Miquel: *Les arrels de Catalunya*, Barcelona, Ed. Vicens-Vives, 1982, 2.ª ed. (1.ª ed., 1963).
- TARRUS I GALTER, Josep: «Consideracions sobre el Neolític final-calcolític a Catalunya (2500-1800)», en *Cypsela V*, pàgs. 47-57, Girona, 1985.

SITUACIÓ

La sepultura en qüestió està situada a solcia, dalt d'un turó poc elevat a uns 750 mts. de Catalak, arran del camí forestal que voreja la masia de